

Səh. 2 **LÜĞƏT MƏŞQLƏRİ**

Səh. 3 **BAŞLANGICIN SON ANLARI**

Səh. 4 **2020-Cİ İLİN VAHİD MİLLİ İMTAHANLARI BAŞA ÇATIB**

Səh. 4 **NAZİR MÜAVİNİ YENİ TƏDRİS İLİNDƏ İSTİFADƏ OLUNACAQ METODLARDAN DANIŞIB**

Səh. 5 **ƏBDÜRRƏHİM BƏY HAQVERDİYEV VƏ GÜRCÜSTAN**

Səh. 6 **İOSİF QRIŞAŞVİLİNİN "QƏDİM TİFLİSİN ƏDƏBİ BOHEMASI" ƏSƏRİNDƏN BİR PARÇA**

Səh. 7 **AZƏRBAYCAN MİLLİ MƏTBUATI - 145**

Səh. 7 **PANDEMİYANIN ÖLKƏ İQTİSADİYYATINA TƏSİRLƏRİ**

İCTİMAİ QƏZET

yeni_yol@mail.ru

იენი იოლი საზოგადოებრივი გაზეთი

HAQQIN SÖZÜ - SÖZÜN HAQQI

31 İYUL
2020-Cİ İL
№009 (113)

Yeni YOL

Qəzet 17 iyun 2015-ci il tarixindən nəşr olunur.

DAVID ZALKALIANI: GÜRCÜSTAN-AZƏRBAYCAN MÜNASİBƏTLƏRİNİ KORLAMAĞA YÖNƏLƏN CƏHD HEÇ BİR NƏTİCƏ VERMƏYƏCƏK

“Gürcüstan və Azərbaycan arasında strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinə xələl gətirməklə bağlı istənilən cəhd heç bir nəticə verməyəcək”. Bunu Gürcüstanın xarici işlər naziri David Zalkaliani bildirib.

Ermənistanla silah-sursatın Gürcüstan ərazisi ilə çatdırılması ilə bağlı yayılan məlumatlara münasibət bildiren XİN başçısı Azərbaycanla çox yaxşı əlaqələrin olduğunu deyib.

“Biz strateji tərəfdaşlarıq. İki ölkə

arasında münasibətləri korlamağa yönələn istənilən cəhd heç bir nəticə verməyəcək”, - deyərək D.Zalkaliani bildirib.

BAŞ EPİDEMIOLOQ: GÜRCÜSTANIN QONŞU ÖLKƏLƏRLƏ QURU SƏRHƏDLƏRİNİN AÇILMASI HƏLƏ TÖVSIYƏ OLUNMUR

Gürcüstanın Xəstəliklərə Nəzarət və İctimai Sağlamlıq Milli Mərkəzinin rəhbəri, baş epidemioloq Amiran Qamkrelidze mətbuata açıqlamasında Gürcüstanın qonşu ölkələrlə quru sərhədlərinin açılmasının hələ tövsiyə olunmadığını bildirdi.

“Bu vaxta qədər Azərbaycan, Ermənistan, Türkiyə və Rusiya ilə sərhədlər bağlı olaraq qalır. Quru sərhədlə sərbəst hərəkətin bərpası indiki mərhələdə məsləhət görülmür”, - deyərək baş epidemioloq bildirdi.

O, qonşu ölkələrdən Gürcüstan vətəndaşlarının ölkə ərazisinə daxil olmasının xüsusi protokola uyğun həyata

keçirildiyini deyib.

“Pandemiya dövründə karantinə alınanların 25%-də koronavirus aşkarlanıb. Karantinə yerləşdirmə effektiv tədbirdir və biz virusa yoluxan hər hansı bir şəxsin virusu yaymasına imkan verməmişik”, - mərkəz rəhbəri bildirib.

İŞLƏMƏK ÜÇÜN TÜRKİYƏYƏ GETMƏYƏ İCAZƏ VERİLİB

tinin başçısı Tornike Rijvadze keçirdiyi brifinqdə bildirib.

Onun sözlərinə görə, Türkiyəyə işləmək üçün getmək istəyən bütün vətəndaşlardan işəgötürən tərəfindən veriləcək rəsmi üçaylıq dəvət tələb olunacaq.

“Qərara alınıb ki, ilk növbədə, Acarıstan sakinləri Türkiyəyə işləməyə gedə biləcəklər. Bunun üçün işəgötürəndən üçaylıq dəvət tələb olunacaq. Türkiyədən qayıdandan sonra vətəndaşlar karantinə alınacaqlar”, - deyərək T.Rijvadze bildirib.

Gürcüstan hökumətinin qərarı ilə ölkə vətəndaşlarının Türkiyəyə işləmək məqsədilə getmələrinə icazə verilib. Bu barədə Acarıstan Muxtar Respublikası hökumə-

ÖLKƏDƏ KORONAVİRUSA YOLUXMA HALLARI ARTIR

Hökumətin koronavirusla bağlı yaratdığı xüsusi rəsmi saytına (www.stopcov.ge) əsasən, Gürcüstanda koronavirusa yoluxanların sayı çoxalıb.

İyulun 30-a olan göstəricilərə görə, ölkədə COVID-19-a yoluxanların sayı 1 160 nəfərə, sağalanların sayı isə 935 nəfərə çatıb, 17 nəfər isə koronavirusdan dünyasını dəyişib.

Hazırda Gürcüstan üzrə karantində 6 498 nəfər, stasionar nəzarətdə isə 327 nəfər saxlanılır.

Xaricdən müalicə üçün ölkəyə gətirilən Gürcüstan vətəndaşlarının sayı isə 41 nəfərdir.

LÜĞƏT MƏŞQLƏRİ

Azər MUSAOĞLU

azermusaoghlu@gmail.com

İllərdir biz Gürcüstan azərbaycanlılarına ünvanlanmış, məmə yeyəndən-pəpə deyənə, sadə vətəndaşdan-mürəkkəb diplomata, ölkədaxilindən-ölkəxaricinə hamının əzbər bildiyi “diaspora”, “aborigen”, “etnik azlıq” sözlərinə lüğətlərdə yenidən baxdım. Həmin sözlərin izahlarını burada da tirajlayacam ki, əziz oxucu, bəlkə yaddaşımız təzələnə, axı təkrar biliyin anasıdır deyiblər, elə isə, qoy biliyimiz yetim qalmasın.

Başlayaq elə “diaspora”dan. Deməli, bu “diaspora” yunan sözü olub səpələnmək deməkdir. İzahına gəldikdə isə lüğətlərdə bu cürdür:

1. Xalqın (etnik birliyin) yaşadığı ölkədən müxtəlif səbəblərdən köçərək xaricdə məskunlaşmış və təşkilatlanmış hissəsi. *Diaspora tarixən zorla köçürmə, soyqırımı təhlükəsi, iqtisadi və coğrafi amillərin təsiri ilə yaranmışdır (Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti).*

2. Xalqın, etnosun mənşə etibarilə bağlı olduğu ölkədən, tarixi vətəninədən kənarında yaşayan hissəsi.

Diaspora, sadəcə, fərdlərdən ibarət deyil, onun formalaşması üçün xalqın xaricdəki nümayəndələrinin yaşadıkları ölkədə həmrəylik nümayiş etdirməsi, bir-biri və vətənləri ilə sıx əlaqə yaratması, öz milli kimliklərini, mədəniyyətlərini qorumaq üçün sosial institutlar yaratması vacibdir. Əksər ölkələr üçün diaspora ilə əlaqə xarici siyasətin mühüm istiqamətlərindən biridir. Diaspora tarixi vətəninin iqtisadi və mədəni inkişafında dəyərli rol oynaya və onun xaricdə siyasi-iqtisadi maraqlarının ifadəçisi kimi də çıxış edə bilər (*Coğrafiya terminləri lüğəti*).

3. Xalqın yaşadığı ölkədən müxtəlif səbəblərdən köçərək xaricdə məskunlaşmış və təşkilatlanmış hissəsi (*İbtidai siniflər üçün terminlər lüğəti*).

4. ...Bu termin ilk dəfə e.ə. VI əsrin əvvəlində Babilistan hökmdarı, daha sonra isə eramızın I-II əsrlərində romalılar tərəfindən qovularaq Fələstində kənarında yaşamağa məcbur olmuş yəhudilərə aid edilib, sonradan digər uyğun milli və dini qruplar haqqında da işlənilib (*Tarix terminləri lüğəti*).

“Diaspora” haqqında bu qədər. “Aborigen”ə baxaq:

1. Müəyyən ərazidə qədimdən məskən salmış yerli sakinlər (*Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti*).

2. Latin sözüdür, “qədimdən sakin olan” deməkdir (*Etimologiya lüğəti*).

3. Ölkənin və ya hər hansı ərazinin qədim, yerli sakinləri. ...Sosial-iqtisadi inkişaf səviyyəsinə görə xeyli geri qalmış tayfalar da aborigen adlanır (*məsələn: əkinçilik və maldarlığın nə olduğunu bilməyən adaların aborigenləri*) (*Tarix terminləri lüğəti*).

Və “milli azlıq” (“etnik azlıq”):

1. Hər hansı dövlətin ərazisində yaşayaraq onun vətəndaşı olan, bu ölkədə digər millətin nümayəndələri ilə müqayisədə sayca azlıq təşkil edən insanlardan ibarət etnik qrup, icma (*Jurnalitika terminləri lüğəti*).

Məncə bu qədər yetər. İndi, əziz oxucu, sənə, bizə ünvanlanan bu sözlərdən hansı daha çox uyğun gəlir və ya bu sözləri bizlərə aid etmək düzgündürmü, ümumiyyətlə?.. Biz hardansa köçüb gəlmişikmi? Yox! Biz xeyli geri qalmışıqmı? Yox! Biz hər hansı yad dövlətin ərazisində yaşayıyıq? Yox! Yox! Yox!

Tarix terminləri lüğətində belə bir sözə də rast gəldim. Yuxarıda işlədilmiş bu sözü də bonus olaraq bura köçürürəm:

Avtoxton – Yunanca yerli, əzəli sakin. Müəyyən ərazinin mənşəcə yerli, köklü əhalisi. Qədim yunan qaynaqlarında başqa yerdən köçüb gəlməmiş, ölkə ərazisində ən qədim zamanlardan yaşayan əhali qrupu avtoxton adlandırılır.

Qurban bayramınız mübarək!

AZƏRBAYCANA GETMƏK İSTƏYƏN GÜRCÜSTAN VƏTƏNDAŞLARI HANSI QAYDALARA ƏMƏL ETMƏLİDİRLƏR?

Azərbaycana getmək istəyən Gürcüstan vətəndaşları bəzi qaydalara əməl etməlidirlər.

Bunun üçün vətəndaşlar ilk növbədə, Gürcüstan hökumətindən icazə almalıdırlar.

Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlılar yaşadıkları rayonların rəhbərliyi və ölkənin Xarici İşlər Nazirliyinə müraciət etməlidirlər.

Qeyd edək ki, digər ölkə vətəndaşları Azərbaycana bu əsaslarda – Azərbaycanda daimi və ya müvəqqəti yaşayış icazəsi varsa, Azərbaycan vətəndaşı ilə nikahdarsa, gedə bilərlər.

Hökumətdən icazə alandan sonra Gürcüstan vətəndaşları Azərbaycan səfirliyinin təşkilatçılığı ilə avtobuslarla “Qırmızı körpü” sərhəd-keçid məntəqəsinə çatdırılır.

Mənbə: newsbureau.ge

DAXİLİ UÇUŞLAR BƏRPA OLUNUB

Gürcüstanda iyulun 24-dən etibarən daxili uçuşlar bərpa olunub. Müntəzəm uçuşlar Nataxtari hava limanından Mestia və Ambrolauri aeroportlarına və Tbilisidən Batumi istiqaməti üzrə yerinə yetiriləcək.

Avqustdan başlayaraq daxili uçuşların sayının artırılması da nəzərdə tutulub.

ZEMO ACARADA TÜRKİYƏ KONSULLUĞUNUN DƏSTƏYİ İLƏ 310 MİN LARİLİK İKİ LAYİHƏ HƏYATA KEÇİRİLİB

150 ailənin yaşadığı Xulo bələdiyyəsinin Okruaşvilebi kəndində Türkiyə konsulluğunun dəstəyi ilə içməli su sistemi çəkilib. Türkiyənin Batumidəki konsulluğunun məlumatına əsasən, layihənin dəyəri 130 min lardır.

Layihə çərçivəsində rezervuar düzəldilib və kəndə qədər 5 kilometrlik su borusu çəkilib, kəndin mərkəzində içməli su və yanğın üçün 20 tonluq beton rezervuar inşa edilib. Layihənin sonuncu mərhələsində isə rezervuardan evlərə qədər su çəkilib.

Həyata keçirilmiş işlərlə tanış olmaq üçün Türkiyənin Gürcüstandakı baş konsulu xanım Makbule Koçak Türkiyəli deputatlarla və yerli hökumət nümayəndələri ilə birgə Okruaşvilebi kəndində olub. Qonaqlar həmçinin Keda Mədəniyyət Evinə də baş çəkiblər.

Türkiyənin Batumidəki Baş Konsulluğunun təşəbbüsü ilə Keda Mədəniyyət Mərkəzinin dam örtüyü dəyişdirilib, səhnəsi yenilənib və istilik və sərinləşdirmə sistemi qurulub. Konsulluğun məlumatına görə, layihəyə 180 min lari xərclənib. Hər iki layihə Türk Əməkdaşlıq və Koordinasiya Agentliyinin (TİKA) Tbilisi Koordinasiya ofisinin dəstəyi ilə həyata keçirilib.

TOY VƏ YAS MƏRASİMLƏRİNİN KEÇİRİLMƏSİNƏ İCAZƏ VERİLİB

İyulun 20-dən etibarən açıq havada toy, yas, ad günləri və digər bu kimi kütləvi tədbirlərin keçirilməsinə icazə verilib. Bu

barədə Gürcüstan hökuməti qərar qəbul edib. Qərara əsasən, tədbirlərdə iştirakçıların maksimal sayı 100 nəfərdən çox olmamalıdır.

HAKİM "GÜRCÜ ARZUSU" PARTİYASI MAJORİTAR NAMİZƏDLƏRİNİ TƏQDİM EDİB

"Gürcü arzusu" Partiyası majoritar sistem üzrə deputatlığa namizədlərini təqdim edib. Siyahıda Marneuli rayonunun meri Zaur Darğallı da yer alıb.

Z.Darğallı Marneuli və Qardabani rayonları üzrə dairədən deputatlığa namizəd irəli sürülüb.

"Gürcü arzusu" iyulun 20-dən etibarən seçkiöncəsi təşviqat kampaniyasına start verdiyini də bildirib.

Qeyd edək ki, oktyabrın 31-nə təyin olunan parlament seçkiləri qarışıq sistem üzrə keçiriləcək. 120 deputat proporsional, 30-u isə majoritar sistem üzrə seçiləcək.

Təqdim olunan digər namizədlərin siyahısı isə belədir:

Tbilisi üzrə majoritar namizədlər:

Saburtalo seçki dairəsi - Davit Sergeenko;

Vake seçki dairəsi - Nodar Turdzeladze;

Qldani seçki dairəsi - Levan Kobiasvili;

Samqori seçki dairəsi - Sozar Subari;

İsani seçki dairəsi - Kaxi Kaxișvili;

Mtatsminda-Krtsanisi seçki dairəsi - Beka Odișaria;

Nadzaladevi seçki dairəsi - Mixeil Kavelașvili;

Didube-Çuğureti seçki dairəsi - Gia Volski.

Bölgələr üzrə majoritar namizədlər:

Mtsxeta-Dușeti-Tianeti-Kazbeqi seçki dairəsi - Şalva Kereselidze;

Telavi-Axmeta-Kvareli-Laqodexi seçki dairəsi - İrakli Kadaqișvili;

Qurcaani-Saqareco-Siğnaği-Dedoplistsğaro seçki dairəsi - Davit Sonqulașvili;

Rustavi seçki dairəsi - Nino Latsabidze;

Marneuli-Qardabani seçki dairəsi - Zaur Darğallı;

Bolnisi-Dmanisi-Tetristsğaro-Tsalka seçki dairəsi - Qoqi Meșveliani;

Qori-Kaspi seçki dairəsi - Giorgi Xocevanișvili;

Xașuri-Kareli seçki dairəsi - Zaza Duqladze;

Axaltsixe-Adigeni-Borjomi-Aspindza seçki dairəsi - Anton Obolașvili;

Axalkalaki-Ninotsminda seçki dairəsi - Samvel Manukyan;

Kutaisi seçki dairəsi - Zaza Lominadze;

Saxxere-Çiatura-Xaraqauli seçki dairəsi - Paata Qvicinadze;

Zestafoni-Bağdati-Tercola-Tkibuli seçki dairəsi - Bejan Dzakadze;

Samtredia-Cxaltubo-Vani-Xoni seçki dairəsi - Givi Çiçinadze;

Ambrolauri-Oni-Tsaqeri-Mestia-Lentexi seçki dairəsi - Qoça Enukidze;

Zuqdidi seçki dairəsi - İrakli Çikovani;

Poti-Xobi-Senaki seçki dairəsi - İrakli Xaxubia;

Abașa-Martvili-Calencixa-Çxorotsku seçki dairəsi - Aleksandre Motserelia;

Ozurgeti-Lançxuti-Çoxatauri seçki dairəsi - Vasil Çiçoqidze;

Batumi seçki dairəsi - Resan Koncelidze;

Kobuleti seçki dairəsi - Zaal Mikeladze;

Xulo-Şuaxevi-Keda və Xelvaçauri seçki dairəsi - Anzor Bolkvadze.

BAŞLANĞICIN SON ANLARI

Hacı BƏKİROĞLU

hacibakir@mail.ru

Dünya həyatının qiyamət qopmadan əvvəlki son hissəsinə "axır zaman" deyilir. İslam inancına görə, aləmin başlanğıcı olduğu kimi, sonu da vardır. Ancaq bu sonun nə vaxt reallaşacağı haqqında insanın məlumatı yoxdur. İnsanın ömrü kimi aləmin ömrünü təyin etmək xüsusundakı məlumat da ancaq Cənabı Haqqa aiddir. Qurani-Kərimdə bu gerçək belə dilə gətirilməkdədir: "Qiyamətin nə vaxt qopacağını sənə soruşurlar. Səndən o saat barəsində soruşurlar ki, nə vaxt qopacaq? De: "Bu haqda bilgi ancaq Rəbbimə aiddir. (Qopacağı) vaxtı yalnız O, aşkara çıxara bilər..." (Əraf, 7/187); "Həqiqətən, o saat haqqında elm yalnız Allahdadır" (Loğman, 31/34). Digər tərəfdən, Hz. Peyğəmbərdən (s.ə.s.) sonra elçi göndərilməyəcəyi üçün ona "axır zaman peyğəmbəri", ümmətinə də "axır zaman ümməti" deyilmişdir. Bu mənada biz axır zamanda yaşamaqdayıq.

Bəli, biz bu an axır zamanın bəlkə son anlarını yaşayırıq. Axır zamanın bir fərdi olmaq çətindir; mömin bir gənc üçün isə daha çətindir. Günahların hər tərəfdən davamlı olaraq hücum etdiyi, Peyğəmbərimizin (s.ə.s.) haqqında "Haram işləməyi asanlaşdıran imkanlar artacaq, gənclər günah işləməyə və pislik etməyə çox meyl edəcəklər" (Riyazüs-Salihin, İmam Nevevi) dediyi; imanın közü əldə tutmaq qədər çətin olduğu bir zamandır axır zaman.

Odur ki, yaşadığımız zamanda yediyimiz qidaların halal olmasına, haram və şübhəliyədən uzaqlaşmaq xüsuslarına daha həssas yanaşmaq məcburiyyətindəyik.

Birja və bənzəri yeni ticarət üsulları İslam alimlərinin hansı şərtlərlə, necə fətvalar verdikləri diqqətlə nəzərə alınmalıdır.

Allah-Təalanın şeytanın pisliliyi olaraq vəsf etdiyi qumar, "Allah və Rəsuluna hər bə açmaq" olaraq bəyan buyurduğu faiz, alanın da, verənin də cəhənnəmə düşür olacağı rüşvət və bənzəri maliyyə günahları axır zamanın qarışıqlıqları içində, müxtəlif adlar altında müsəlmanların yolunu kəsməkdədir.

Şeytanın sağdan yaxınlaşaraq verdiyi vəsvəsayl kimiləri haram və şübhəli yollardan qazandıqları mənən kirli pulların bir hissəsini xeyir-həsənata xərcləyərək təmizləyəcəklərini zənn edirlər. Bu, çox həzin bir aldanışdır. Halal olmayan, şübhəli yollardan əldə edilən gəlirlərin tamamı xeyir-həsənata xərclənsə də insana heç bir mənəvi qazanc gətirməyəcəyi kimi, ortaya çıxan qul haqlarının hesabının ayrıca soruşulacağı yaddan çıxarılmamalıdır.

Peyğəmbər əfəndimizin (s.ə.s.) "Elə bir zaman gələcək ki, fitnələr evlərinizə yağış kimi yağacaq" (Buxari) xəbərdarlığını yaşadığımız zamanlardan keçirik. Evlərimizin içinə televizorda, internetdə, telefonlarda izlədiyimiz seriallarla, mübahisəli və müzakirəli proqramlarla, maqazin proqramlarıyla sanki yağış kimi yağan fitnələrdən, boşanmalardan, döyüşlərdən, aldatmalardan, azgınlıqlardan, böhranlardan başımızı qaldıracaq halımız qalmadı.

Evlərimizin içində belə elə bir fitnə yağışına tutulduq ki, zənginimizlə, kasıbımızla hüçurə və rahatlığa həsrət qaldıq. Evlərimiz, avtomobillərimiz, mallarımız, vəzifələrimiz və hətta mebellərimiz belə bizi yandırır qovuran bir fitnə atəşinin odunları halına gəldi.

Əfəndimizin (s.ə.s.) "Elə bir zaman gələcək ki, qohumluq bağları qopacaq, adam yalnız tanışına salam verəcək..." (Taberani) xəbərdarlıqlarında ifadə etdiyi kimi yoldaşlarımızla, uşaqlarımızla, qohumlarımızla, qayınana və qayınatalarımızla, gəlinlərimizlə və kürəkənlərimizlə bir-birimizi yeyib bitirən, aman verməyən, hüçurə verməyən bir müsibət kimi öz özümüzün fitnəsi halına gəldik.

MƏKTƏB VƏ UŞAQ BAĞÇALARINDA TƏHSİL PROSESİNİN YENİLƏNMƏSİ İLƏ BAĞLI SƏHIYYƏ NAZİRİNİN MÜAVİNİ AÇIQLAMA VERİB

Gürcüstanın səhiyyə nazirinin müavini Tamar Qabunia məktəblərdə və uşaq bağçalarında tədris prosesinin yenilənməsi haqqında danışıb.

T.Qabunianın sözlərinə əsasən, tədris prosesi, güman ki, qarışıq təhsil modeli ilə yenilənəcək. Qarışıq model məktəbə getmək və eyni zamanda onlayn təhsili nəzərdə tutur. Səhiyyə nazirinin müavini jurnalistlərə bildirib ki, yaxın dövr ərzində məktəblərin riayət etməli olduğu tövsiyələr ictimaiyyətə açıqlanacaq.

“Bugünkü epidemioloji vəziyyətdən irəli gələrək təhsilə başlamaq üçün gözlənilən risklər haqqında düşünməyimizə əsas yoxdur. Ancaq hazırlıq aparılır, çünki məktəb mühiti epidemioloji baxımdan tam təhlükəsiz olmalıdır. Məktəblərlə bağlı tövsiyələr bu günlərdə hazırlanıb yayımlanacaq. Bizim düşündüyümüz və qlobal olaraq

tanınan vacib modellərdən biri qarışıq model olacaq. Qarışıq model qismən onlayn təhsil və sinif otağındakı təhsili nəzərdə tutur. Bu iki metoddan balanslaşdırılmış şəkildə istifadə etməklə, düşünürəm ki, dərs prosesinin təhlükəsiz başlaması və davam etməsi mümkün olacaq.

Əsas prinsip belədir – harada mümkündür maksimum onlayn siniflərdən istifadə edək. Elə bacarıqlar var ki, onlayn təhsillə inkişaf etdirmək mümkün deyil və buna sinifdə təcrübə üçün tapşırıqlar lazımdır. Ancaq onlayn metoddan istifadə etmək mümkündürsə edilməlidir və bu ümumi tövsiyədir”, - deyərək T.Qabunia bildirib.

Onun sözlərinə görə, uşaq bağçaları ilə bağlı da mövcud epidemioloji vəziyyətdən irəli gələrək təhsilə başlamaq üçün gözlənilən risk haqqında düşünməyə əsas yoxdur: “Biz təhsil müəssisələrinin açılmasından söhbət ediriksə burada bağçalar da nəzərdə tutulur. Təhsil başlayan da bağçalarla bağlı da ümumi tövsiyələr eyni olacaq. Burada, əlbəttə, onlayn mexanizmlərdən istifadə edə bilməyəcəyik, amma bağçada yüksək dərəcədə ehtiyatlı olmalıyıq. Burada da infeksiyaya ümumi nəzarət qaydaları qüvvədə olacaq”.

NAZİR MÜAVİNİ YENİ TƏDRİS İLİNDƏ İSTİFADƏ OLUNACAQ METODLARDAN DANIŞIB

Təhsil, elm, mədəniyyət və idman nazirinin müavini Nunu Mitskeviç distant və hibrid metodunun növbəti tədris ilində istifadəsi barədə danışıb. Onun sözlərinə görə, distant təhsil prosesində əldə olunan nəticə gözləntiləri aşıb.

“Artıq ali və ümumtəhsil müəssisələri, yəni məktəblər üçün müəyyən qədər nəticəmiz var. Başlanğıcda olan gözləntimiz özünü doğrultdu. Yanaşmamı ucadan deyirəm və bildirmək istəyirəm ki, bu reallıq mənim üçün bütün gözləntiləri aşdı. Əlbəttə, səhvlər də var idi, çox gözlənilməzliklər oldu, amma bu, birgə güc və ikitərəfli əməkdaşlıq idi. Lektor və professorların, eləcə də müəllimlər və şagirdlər tərəfindən göstərilən birgə güc idi. Bu reallıq bizə müzakirəmizi davam etdirdiyimiz vəziyyəti göstərdi.

Düşünürük ki, artıq müəyyən komponentlərdən istifadə etməyə əvvəlki təcrübə bizə imkan verir. Biz qarışıq təhsil üçün hazır olduğumuza görə artıq hibrid metoddan istifadə edə bilərik. Bu metod təhsilin nəticələrini və təhsil-tədris prosesini dəyişməyəcək. Yaz semestrində olduğundan daha dəqiq olacaq”, - deyərək Nunu Mitskeviç bildirib.

2020-Cİ İLİN VAHİD MİLLİ İMTAHANLARI BAŞA ÇATIB – QEYDİYYAT OLUNANLARIN 94%-İ İMTAHANLARDA İŞTİRAK EDİB

25 iyul tarixində 2020-ci ilin vahid milli imtahanları vətəndaş təhsili və tələbələr üçün qrant müsabiqəsi ilə başa çatıb. Qiymətləndirmə və Milli İmtahanlar Mərkəzinin direktoru Sopo Qorqodze Kutaisidə yekun imtahanları müşahidə edib və bildirib ki, bu ilki imtahanlarda iki əsas məqsəd var idi:

“Biri pandemiya şəraitində abituriyentlərə öz biliklərini maksimum dərəcədə göstərmək üçün mühit yaratmaq, digəri isə geniş miqyaslı tədbirlər aparılan zaman virusun yayılması təhlükəsini aradan qaldırmaq idi. Koronavirusa yoluxma halı oldu. Ancaq abituriyent prosesdən uzaqlaşdırılmadı və ona imtahanı vermək imkanı yaradıldı”.

Sopo Qorqodzenin sözlərinə görə, 2020-ci ilin vahid milli imtahanlarına qeydiyyat olunanların (39 300-dən artıq aplicant) 94%-i imtahanlarda

iştirak edib. Üç abituriyent imtahanından uzaqlaşdırılıb, onlardan biri mobil telefondan istifadə etdiyinə, ikisi isə kömək üçün materialdan faydalandığına görə imtahandan uzaqlaşdırılıb.

Xatırladaq ki, müəllim olmaq istəyənlər üçün 2020-ci ilin imtahanları 30 iyul tarixində başa çatır. Avqustun əvvəlində isə magistraturaya qəbul olmaq istəyənlər üçün imtahanlar keçiriləcək.

MÜƏLLİMLƏR HAQQINDA 5 MİF

Müəllimlərin əmək haqqı həmişə müzakirə mövzudur. Bəzisi təsdiq edir ki, pedaqoqlar layiqli maaş almır, bir qismi isə bunun əksini düşünür. “Etaloni.ge” saytı bu dəfə müəllimlərin əmək haqqı ilə bağlı 5 mif təqdim edir:

1-ci mif – Təcrübə nə qədər çoxdursa pedaqoqun əmək haqqı bir o qədər artıqdır.

Gürcüstan reallığında təcrübə və əmək haqqı əks proporsiyadadır, yəni təkcə təcrübənin gəlir gətirmədiyinə müəllimlər uzun müddətdir ki, əmin olublar.

2-ci mif – Yeni müəllim, ilk beş il ərzində layiqli əmək haqqı qazana bilməyəcək.

Bu halda tam əksi olur - universiteti yeni bitirmiş müəllim gənc və enerjili olduğuna görə dərs saatları artırılıb, həmçinin bir neçə məktəbdə də çalışa bilər ki, bu da artıq əmək haqqı deməkdir.

3-cü mif – Sinfin ehtiyacı üçün toplanmış məbləği müəllim cibinə qoyur.

Doğrudur, məktəb üçün pul toplamaq qadağan edilir. Bizdə bir çox məktəb şagirdlərinin valideynləri yenə də sinif ehtiyacları üçün kiçik məbləğin toplanması reallığı ilə qa-

rışlaşırlar. Ancaq məsələ ondadır ki, toplanan pul fəal valideynlərdən birinin əlində olur, yəni müəllimin buna ümumiyyətlə müdaxiləsi olmur.

4-cü mif – Müəllimlər iki yazır ki, sonra repetitorluqdan pul qazansınlar.

Qanunvericiliyə görə, müəllimlərə öz şagirdlərinə pullu təhsil xidməti göstərmək qadağan olunur.

5-ci mif – Rəhbərliyə yaxın olan müəllimlər əlavə pul alırlar, başqaları isə almırlar.

Belə sxem həyata keçirmək çox çətindir. Çünki bu haqda başqa müəllimlər mütləq biləcək və böyük narazılıq yaranacaq. Sonra vəziyyəti qaydasına salmaq rəhbərlik üçün çox çətin olacaq.

Səhifəni hazırladı:
Aynurə ƏLİYEVƏ

ƏBDÜRRƏHİM BƏY HAQVERDİYEV VƏ GÜRCÜSTAN

(əvvəli ötən sayda)

22 noyabr 1918-ci il tarixində Gürcüstan parlamenti "Müəssislər Məclisinə seçkilər barədə Əsasnamə"ni təsdiq edir. Əsasnaməyə görə, ölkənin yeni qanunverici orqanı olacaq Müəssislər Məclisi ümumi, bərabər və birbaşa seçki hüququ əsasında gizli və azad səsvermə yolu ilə keçirilmiş ümumxalq seçkiləri nəticəsində formalaşmalı idi. Parlament tərəfindən, həmçinin, seçkilərin təşkili üçün Parlament Mərkəzi Seçki Komissiyası (PMSK) yaradılır. PMSK-da hər bir seçki subyekti üçün ən azı bir üzvlük mandatı nəzərdə tutulur, eyni zamanda parlament fraksiyalarına təmsilçi sayına müvafiq olaraq müxtəlif sayda yerlər ayrılır. Parlamentin müsəlmanlar ("tatarlar") blokunu PMSK-da Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev təmsil edir. Bu qurumda tərcümə işləri Ə.Haqverdiyev və daşnakların təmsilçisi D.Davıtxanyanın rəhbərliyi altında yaradılmış komissiya tərəfindən həyata keçirilirdi. Qeyd edək ki, PMSK üzvlərinin eyni zamanda Müəssislər Məclisinə seçkilərdə namizəd qismində iştirakına heç bir məhdudyyət qoyulmamışdı.

Parlamentin 10 yanvar 1919-cu il tarixli iclasında qəbul olunmuş "Müəssislər məclisinə seçkilərin təyin olunması barədə" Qanuna görə, Müəssislər Məclisinə seçkilərin ilk günü 14 fevral 1919-cu il tarixinə təyin olunur.

Gürcüstanın türk-müsəlman siyasi-ictimai fəalları arasında bir qismi sosial-demokratların siyahılarında, digər qismi qeydiyyatdan keçirilmiş iki ayrı seçki subyektinin – Ə.Haqverdiyevin sədrlik etdiyi Gürcüstan Müsəlmanları Milli Şurasının və Borçalı Qəzası Müsəlmanları Qrupunun (BQM) sıralarında seçkilərə qatılırlar.

Gürcüstan Milli Tarix Arxivində saxlanılan sənədlərdən aydın olur ki, GMMŞ tərəfindən bu təşkilatın sədr müavini Halay bəy Bayramovun imzası ilə PMSK-ya göndərilmiş altı nəfərlik ilkin namizədlər siyahısında aşağıdakı adlar əks olunmuşdur.

1. Halay bəy Bayramov (təlimatçı-aqronom);
2. Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev (GMMŞ-nin sədri, Gürcüstan Parlamentinin üzvü);
3. Ömər Faiq Nemanzadə (jurnalist);
4. Əlimirzə bəy Nərimanov (müəllim, Nəriman Nərimanovun əmisi nəvəsi);
5. İbrahim bəy Mursaqulov;
6. Mirzə Rza Əlizadə (müəllim).

Bu siyahının ardınca PMSK-ya GMMŞ-nin sədri Ə.Haqverdiyevin imzasıyla əlavə namizədlərdən ibarət beş nəfərlik başqa bir siyahı göndərilir. Bu əlavə siyahıda ardıcılıqla Abbasqulu Xanəhmədov (tacir), Fətəli bəy Rəşid bəy oğlu Axundov (tələbə, Mirzə Fətəli Axundovun nəvəsi), Qasım Abbas oğlu Bayramov (GMMŞ-nin katibi, tramvay konduktoru), Məşədi Əli Bayram oğlu Quliyev (tacir) və İsmayıl Xəlilovun (kiçik usta) adları qərarlaşırdı.

Beləliklə, GMMŞ ilkin olaraq seçkilərdə 11 nəfərlik siyahı ilə iştirak etməyi planlaşdırsa da, sonradan müəyyən səbəblərdən dolayı bu siyahı qısaldılaraq 5 nəfərlə məhdud-

laşdırılır. Yekun siyahıda Ə.Haqverdiyevin adına rast gəlinmir. Eyni proseslər BQMQ-da da baş verir.

Hər iki müsəlman siyasi subyekti seçkilərdə fiaskoya uğrayır; GMMŞ cəmi 105, BQMQ isə 224 səs toplaya bilir. Zənnimizcə, belə zəif nəticə, başlıca olaraq, seçkiqabağı xaoslu proseslərdən, xüsusən də seçki siyahılarının tərtib olunması zamanı yaranmış çətinlik və anlaşılmaqlıq, Ə.Haqverdiyev, Ö.Nemanzadə, İsrail bəy Yadigarov kimi türk-müsəlman əhali arasında böyük nüfuz malik şəxslərin yekun siyahılardan kənar qalması, eləcə də bəzi namizədlər arasında təxmin edə biləcəyimiz itiləflərdən qaynaqlana bilərdi (Gürcüstan Müəssislər Məclisinə seçkilərlə bağlı daha ətraflı bax: F.Valehoğlu-Hacılar. Gürcüstan Parlamentinin ilk türk-müsəlman deputatı. Qaraçöplü Hüseynqulu Məmmədov, "Birlik" jurnalı, 2018, № 30, s. 50-53).

Beləliklə, 1919-cu ilin 14-17 fevral tarixlərində keçirilmiş demokratik seçkilər nəticəsində Gürcüstan Milli Şurasının transformasiyası əsasında yaranmış parlament fəaliyyətini dayandırmış və öz ali qanunvericilik funksiyasını Gürcüstan Müəssislər Məclisinə ötürmüşdür. Bununla, Gürcüstan parlamentində deputatlıq səlahiyyəti başa çatan Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev 19 fevral 1919-cu ildə Gürcüstan Müsəlmanları Milli Şurasında tutduğu sədr vəzifəsini Əlimirzə bəy Nərimanova təhvil vermiş və sonrakı taleyini Azərbaycana bağlamışdır. Çox keçmədən o, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Dağlı Respublikasında, 24 avqust 1919-cu ildən etibarən isə Ermənistan Respublikasında diplomatik nümayəndəsi təyin olunmuş və 1920-ci ilin mart ayının 16-na qədər bu vəzifəni uğurla icra etmişdir.

Azərbaycanda sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra ictimai-mədəni və ədəbi-bədii sahələr üzrə müxtəlif məsul vəzifələrdə çalışan Ə.Haqverdiyev tiffisli ədəbiyyat və incəsənət xadimləri ilə yaranıcılıq ünsiyyətini davam etdirmişdir. Onun ən çox əlaqədə olduğu, məktublaşdığı və görüşdüyü Tiflis ziyalı keçmiş deputat həmkarı Əziz Şərif idi. Onların arasında dostluq münasibəti Ə.Şərifin "Molla Nəsrəddin" jurnalının redaksiyasında işlədiyi dövrdə yaransa da, Gürcüstan parlamentində birgə fəaliyyət göstərdikləri zaman daha da dərinləşmişdir. Bu barədə Ə.Şərif xatirələrində yazırdı:

"...Tiflisdə müsəlman milli şurası həmin il (1918-ci il – F.V.-H., N.V.-H.) 29 sentyabrda öz tərəfindən Gürcüstan parlamentinə döndürən nəfər nümayəndə seçmişdi: Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev, Əliheydər Qarayev, müəllim Mirzə Hüseyn Həsənzadə və mən. Bu vaxtdan etibarən ta Haqverdiyev Bakıya gedən günə qədər biz hər gün, ya günəşin görüşür, danışıq, dərhləşirdik. Nəticədə biz daha da yaxınlaşdıq... Mənim arxivimdə Tiflisdə K.Y.Zubalov adına xalq evi nəzdində türk dram cəmiyyətinin 1919-cu il üçün üzvlük bileti vardır. Mənim adıma yazılmış bu bileti türk dram cəmiyyəti idarə heyətinin sədri Ə.Haqverdiyev imzalamışdır. Bundan bəlli olur ki, Tiflisdə məsul siyasi vəzifə daşıyan

yazığımız yenə də məftun olduğu teatr işindən əsla ayrılmır və bu sahədə fəaliyyət göstərmiş".

Həqiqətən, Əbdürrəhim bəy deputatlığa paralel olaraq Türk Dram Cəmiyyətinin sədri qismində də məhsuldar çalışmış, Tiflis Türk (Azərbaycan) Teatrının fəaliyyətinin təşkili və inkişafında, yeni istedadların teatra cəlb olunmasında səylərini əsirgəməmiş, iki dəfəyə bölünmüş teatr truppasının dağılmasının qarşısını almışdır. Teatrın repertuarının müəyyən edilməsində onun tövsiyələri nəzərə alınmışdır. Dramaturq Gürcüstanda yaşadığı illərdə Tiflis ədəbi mühitinin Azərbaycan ədəbiyyatına bəxş etdiyi dahilərdən M.F.Axundzadənin "Hacı Qara" və N.Nərimanovun "Nadir şah" pyeslərinə, eləcə də özünün müəllifi olduğu "Bəxtsiz cavan" əsərinə quruluş vermişdir.

Tiflis Dövlət Türk (Azərbaycan) Teatrının kollektivi də öz növbəsində Əbdürrəhim bəy Haqverdiyevin onlara yönəlik qayğısını diqqətdən kənar qoymamış, 1927-ci ilin fevral ayının 4-də Tiflisin Rustaveli Teatrında bu böyük şəxsiyyətin ədəbi-ictimai fəaliyyətinin 35 illik yubiley gecəsinin yüksək səviyyədə keçirilməsində aparıcı rol oynamışdır.

Bu barədə filologiya elmləri doktoru Adilxan Bayramov yazır: "Mərasimdə rəsmi şəxslər, ayrı-ayrı respublikaların, o cümlədən Gürcüstanın teatr ictimaiyyətinin nümayəndələri, şair və yazıçılar yubileyi təbrik etmiş, Tiflis Azərbaycan Dövlət Dram Teatrı aktyorlarının iştirakı ilə dramaturqun "Bəxtsiz cavan" pyesinin ikinci pərdəsi və "Ac həriflər" pyesi oynanılmış, eyni zamanda böyük konsert verilmişdir. Mərasim Tiflis mətbuatında geniş işıqlandırılmışdır".

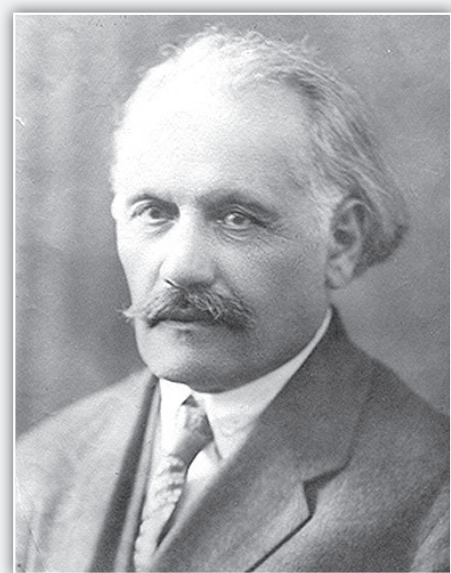
Ona həsr olunmuş yubiley tədbirinin məhz Tiflisdə keçirilməsi Ə.Haqverdiyevi mütəəssir etmişdi. Bununla bağlı o, tədbirin əsas təşəbbüskarı və təşkilatçılarından olan dostu Əziz Şərifə 7 may 1927-ci ildə yazdığı məktubunda və şəhərə vurğunluğunu və Tiflis əhlinə minnətdarlığını belə ifadə edirdi:

"Mənim günlərimin gözəlləri, cavanlığım Tiflisdə keçdiyindən, o şəhərə mənim xüsusi bir məhəbbətim var..."

Mənim burada (Azərbaycanda – F.V.-H., N.V.-H.) yubileyimin olmadığından mən əsla dilgiri deyiləm. Əvvəla, Zaqafqaz miqyasında götürülmüş təntənənin burada təkrarı mümkün deyildi. İkincisi, heç kəs öz vətəninə peyğəmbər olmayıb. Qırx illiyə də... ya nəsi!

Tiflis cavanlarının, əhəlisinin, aktyorlarının, təşkilatının, səninin və Rzaqulunun (Rzaqulu Nəcəfov – maarifpərvər, publisist, diplomat, Əliqulu Qəmküsarın qardaşı – F.V.-H., N.V.-H.) qulluq etməkdə tənqə gəldiyimiz qiyamətədək mənim xəyalımdan getməz. Mən Qafqazda bir nəfər üçün bu cəlal ilə təşkil olunmuş yubiley görməmişdim".

Əbdürrəhim bəy Haqverdiyevin siyasi-ictimai fəaliyyətinin 1916-1919-cu illəri əhatə edən Gürcüstan dövrü Sovetlər Birliyi dönməndə hakim ideoloji konyunkturunun tələblərinə uyğun olaraq tam olaraq öyrənilməmiş, böyük ədibin həyat və yaradıcılığının tədqiqatçıları tərəfindən onun üzərindən sadəcə sükutla keçilmişdir. Əbdür-

rəhim bəy özü də bəlli səbəblərdən bu barədə qısa xatırlama ilə kifayətlənmişdi: "1916-cı sənədə məişətimizin ağırlaşmasına görə Tiflisə gedib orada "Şəhərlər ittifaqı"nın Qafqaz şöbəsinə qəbul oldum və "Şəhərlər ittifaqı"nın Qafqaz şöbəsi xəbərinin rus dilində aylıq jurnalının müdiriyyətini mənə həvalə etdilər. Fevral inqilabından sonra Tiflis icraiyyə komitəsinin və onun mərkəzi şurasının üzvlüyünə intixab olundum. Həmin ilin mart ayında Borçalı qəzasına komissar intixab olunub Şulaver qəsbəsinə gedib, bir il yarım orada işlədim. Zaqafqaziya xüsusi cümhuriyyətlərə ayrıldıqdan sonra gürcü hökuməti idarələri milliləşdirməyi qərara aldı. O səbəbdən işlədiyim idarəni gürcülərə təhvil verib Tiflisə qayıtdım. Tiflisdə azərbaycanlılar üçün təzə açılmış ali-ibtidai məktəbə inspektor təyin olunub yenə müəllimlik üz qoydum. Həmin sənənin oktyabrında Gürcüstan parlamentinə Tiflis azərbaycanlıları tərəfindən göndərilən dörd məbusun biri mən oldum. 1919-cu sənədə Gürcüstan parlamentini əvəzinə məclisi-müəssisən çağırıldı. 1919-cu sənədə müsəvat hökuməti məni Bakıya çağırıb Dağıstana göndərdi..."

Fəqət yuxarıda təqdim olunan məlumatlardan görünür ki, həmin siyasi fərtınalar və təlatümlər dövründə Ə.Haqverdiyev məhsuldar siyasi-ictimai fəaliyyəti ilə seçilmişdir. O, həm Borçalı qəzasında dövlət məmuru, həm də Gürcüstan Müsəlmanlarının Milli Şurasının sədri və Gürcüstan parlamentinin deputatı vəzifələrini ləyaqətlə daşıyaraq Gürcüstanın ərazi bütövlüyü məsələlərində prinsipliliğini nümayiş etdirmiş, yerli türk-qarapapaq əhalinin əsas problemlərindən olan təhsil probleminin həll olunması üçün səylərini əsirgəməmişdir.

Fəxri VALEHOĞLU-HACILAR,
tarix üzrə elmlər doktoru

Namiq VALEHOĞLU-HACILAR
Azərbaycan Respublikasının
Əməkdar mədəniyyət işçisi

İOSİF QRIŞAŞVİLİNİN “QƏDİM TİFLİSİN ƏDƏBİ BOHEMASI” ƏSƏRİNDƏN BİR PARÇA ŞƏHƏRİN DİLİ

(əvvəli ötən sayda)

Şəhər əhalisi daim alabəzək və rəngarəng olub. Lakin o həmişə öz dili ilə danışır: Bu dil şəhər dili idi. Gürcü dilinin səsində-sədasında çox hallarda ərəb-fars, erməni sözləri eşidilirdi, lakin bu sözlər gürcü dilinin canlı ifadələrinə qaynaq qarışmışdı. Tiflis müxtəlif millətlərin hüduddu sözlərini, onun özünəməxsus məlahətini və parlaqlığını ehtiyatla tətbiq edirdi. Tədrisən bu sözlər o qədər dəyişdi və çox hallarda gürcü ifadələrində elə bacarıqla işləndi ki, bu lüğəti nə fars və nə də başqa hansısa millət yalnız özününkü kimi daha hesab edə bilmir. Və ya da “Pələng dərisi geymiş pəhləvan”da ərəb sözləri nəyinə görə eybəcərdir? Deməli, Rustavelinin əsəri ərəb və tatar sözlərindən istifadə olunmasına görə alçaldılmış olar?” (Spiridon Çitorelidze: “Sakartvelos moambe” (“Gürcüstanın carçısı”), 1863-cü il, №V, səh. 11. “Gürcü kitabı” nəşriyyatının düşündüyü kimi, nəinki Spiridon Çitorelidze İlyanın deyil (Bax. İlyanın əsərlərinin 4-cü cildi, 1927-ci il, səh. 289-354), eləcə də o dövrkü xadim Mixeil Zaaloviç Kipianinin təxəllüsü idi (Bax. N.Kipiani “Xatirələr”, “Kvali”, 1893-cü il, №15). İlya Çavçavadzenin 5-ci cildində nəşriyyat 4-cü cildə olan səhvi düzəldib. Halbuki, dördüncü cildin nəşri zamanı da Spiridon Çitorelidzenin kimin təxəllüsü olduğunun aydınca görüldüyü material da mövcud idi. Məsələn, M.Kipianinin vəfatı ilə bağlı İlyanın redaktorluğu ilə çıxan “İveriya”da nekroloq yerləşdirilmiş idi ki, burda da deyilir ki, “Sakartvelos moambe”-sində və “İveriya”da yerləşdirilmiş yazılar Spiridon Çitorelidzenin təxəllüsü ilə M.Kipianiyə məxsusdur. (Bax. “İveriya”, 1891-ci il, № 48). “Gürcü kitabı”nın redaktoru üçün aydın olmalı idi ki, diri İlya özü özünə nekroloq yazı bilməzdi.

Müxtəlif nəslin dilində və müxtəlif dillərdə danışan qədim vətəndaşların əksər hissəsi olaraq Tiflisin qırağ məhəllələrində yaşayırdılar. Burada onlar bir-birinə yaxınlaşırdılar, bir-birinin dilini öyrənirdilər və bu, daimi qarşılıqlı əlaqənin təsiri ilə Tiflisin gürcü dili də, ələlxüsus, fərdi və koloritli şəkildə vüsət alırdı.

Bu qarşılıqlı təsir onunla daha da güclənirdi ki, Tiflis nəinki təkcə Gürcüstanın sakin əhalisi üçün deyil, eləcə də kənarında olanlar üçün də mədəni, siyasi və iqtisadi mərkəz idi. Leon Meliksedbeqin məruzəsini xatırlayaq.

“Gürcü dilinin təsiri ilə Tiflisin erməni dialekti elə bir fonetik normaları yaratdı ki, ermənilər üçün də nümunəvi oldu, o qədər nümunəvi ki, tanınmış erməni yazıçısı və pedaqoq rəhmətlik Lazaros Ağayan erməni hərfi barədə özünün 1874-cü ildə nəşr olunan kitabında hər-

flərin eybəcərləşdirilməsini sevən “şərqli” ermənilərə öz müqabilində gürcülər tərəfindən təlimatlandırılmış tiffisli ermənilərdən nümunə götürməyi məsləhət görürdü” (Bax. “Tselisdeuli” (Gürcü Yazı-Oxu Öyrətmə Cəmiyyətinin toplusu) №1-11, 1923-1924-cü il, səh. 344. Burada Q.Sundukyansın “Pepo” pyesini, bu pyesdə xatırlanan sözlərin və ifadələrin hamısını hər bir erməni başa düşmədiyindən ermənicədən ermənicəyə tərcümə etmək istəyən erməni yazıçısı M.Darbinyanı xatırlamaya bilmərəm).

Sonralar eləcə də, Vaxuşti özünün coğrafiyasında Tiflis əhalisi barədə görək nə yazır: “...Tiflisin sakinləri Qala və Seyidabadın farsları, müsəlmanlarıdır, Qaladan kənar isə daha çox ermənilər və qismən gürcülərdir, əxlaq və davranışlarına görə gürcüdür” (“Gürcüstan coğrafiyası”, M.Canaşvilinin redaksiyası ilə, 1904-cü il, səh.73).

Elə bu mövzu, Tiflisin xüsusi şivəsi barədə, budur Petre Mirianaşvili İlyanın “İveriya”sında nə yazır: “Ümumi olaraq, şəhərli ermənilik və onunla gürcülük də yenə elə bir gürcü dilində danışır ki, böyük diqqət yetirən müşahidəçi bir neçə dəyərli sözü və sözün ahəngdarlığını tapacaq. Demək nə lazım, ehtiyatın və incəsənət işçisinin intizarında olan şəhər bizim dilin xəzinəsi çoxlu yetim mirvarisini əldə edir, yalnız olduqca çox bizim ədəbiyyatda onun yaraşlıq və mükəmməl söhbətinin şivəsi lazımdır ki, bu da bizim həyatın başında duran vətəndaşlığımız olaraq bu hörmətə layiqdir. Əgər bu hörmətə layiq görülməsək, şəhər tavadlıq (knyazlıq - M.M.) edə bilməz” (Petre Mirianaşvili “Şəhər nə günah iş gördü?”, “İveriya”, 1900-cü il, №208).

Şəxsən mən şərq duyğusalığının bir həmsüfrə üzvü olaraq bu Tiflisin gözəl sözlərini sevirəm. Tiflisin söz və ifadələri, öz həcminə görə və spesifik durumuna görə olduqca səslidir və əfsanəlidir. Buna görə də bu dilin təsbehini yirtici əlimlə dağtırmıram. Hər bir ifadəyə zərifliklə qayğı göstərirəm, hər bir ayrı-ayrı sözləri tuturam və onun əvəzi olmayan sözün tapılmadığı yerə qoyuram. Bəzi rus sözlərinin yerinə başqa sözlə əhatələnmək üçün öz lüğətimə müraciət edirəm (“Tiflisin gürcü lüğəti”) və ifadə də hazırdır.

(Bir neçə nümunə gətirirəm:

Çarози-десерт, сәғғүрү-отступные, satli-ведро, тәмас-рейка, gülkəndә-ожерелье, şimşa-линейка, ortomel-бокал, niyazi-интерес, malali-хрупкий, calaşa-марля, leilaği-жасмин, naraci-компот, mumbarakı-новоселье, salti-холостой, gülbəbəri-нагрудник).

Bizim abidələrimizin danışdığı və hazırda heç də yeni yazıların yazılışından yüklənməyən Tiflisin üzdənirəq “qa-

raçoxeli sözləri” - gürcücedir, dilin tərkib hissəsidir və yad sözlər deyil, onun ciyərpərəsidir. Artıq da deyəcəm: Bəzi sözlər Gürcüstanın bəzi guşələrinə nisbətən Tiflisdə daha çox saxlanılıb. Buna görə də Tiflisin lüğət materialı da ədəbi gürcü dili üçün də istifadə olunsay, onda bu ədəbi gürcü dili daha xeyirdə qalardı.

Şəhər dilinin müxtəlif çalarlığı heç kimi qorxutmasın. Çox qədim vaxtlardan əldə olunan leksik material gözəlliyini də onun ümumi quruluşunda, onun ümumi təbiətində, onun ümumi sintaksisində axtarmalı olduğumuz dili eybəcərləşdirə bilməz.

Saracişvilinin kiçik, gözəl yazısı yadıma düşür:

Sırf gürcü

(filoloji traktat)

İndi gürcü dilinin pozulmasından kim şikayət etmir!

Getdi, saf gürcü, şirin gürcü dili daha yoxdur...

Kimin günahıdır? Ən ümdə yazıçılardan şikayət edirlər. Dili ən çox onların pozduqlarını deyirlər.

Bəli, haqlı məzəmmətdir, çünki gürcü yazıçısı üçün gürcü dilini bilmək nə vaxt məcburi olmayıb. Lakin dilin pozulmasında yazıçılardan başqa rus sözlərini işlətməyin savad olduğunu düşünən bizim alverçilərin də böyük günahı var.

Bundan öncə bir alverçi belə bir əhvalat danışdı:

“- Bir manufakturanın mağazasına bizim **pristav** daxil oldu və **saroçkaları soruşdu**.

- Hansı **saroçkaları** istəyirsən, deyə **kupets** soruşdu, - **palatnialı**, yoxsa **şolkovi**?

- Mən **nejnad** böyüməmişəm, **sitə də saqlasni** olaram.

Prikaşçik polkadan bir paçka **saroçka** götürdü və **prilavkanın** üstünə düzdü.

Pristav müxtəlif rəngli dörd **saroçka** seçdi. **Lilovi, qoluboy, kariçnivi, sire-nivi. Bumaqaya** бүkdürdü və **veşlər** dolu olan **sakvoyajına** qoydu.

- Başqa bir şey istəmirsinizmi, - deyə **kupets** soruşdu, - **Novomodni** yubkalıq **şerstanoy** materiyallarım var, **sukno, lionski, barxat, fay, paduşka** üzü, **burso**, cürbəcür **şelkovı** materiallar.

- Yox, nəyi istəyirdimsə, başqa yerdən aldım, - **pristav** cavab verdi, - **saroçkalara** nə verim?

Kupets çotkaya aldı: Hərəsinə **dva rubli tritset, summa devid rubley dvat-sat kopeyk** edər.

Pristav karmana əl atdı və... Quruş-**qapeyki** yoxu imiş. **Portsmanı** evdə qoymuş olardı.

- Bağışlayın, **naliçni** üstümdə yoxdur. Mənə borc olsun!

- Sizi kimi **kupatelə** kreditlə deyil,

darom da istəsə, **uvajeniya** edərəm, - dedi **kupets**”.

Nasionalistin gürcü dilinə bu cür hörmətsizliyi yaman xətrimə dəydi. Bu eybəcər əhvalatı yadımda saxladım və onu sözbəsöz yazdım.

Hirs məni boğurdu. Məgər Rustavelinin dili bu cür kasıb olub ki, bir adi əhvalatı rus sözlərini qatmasaq deyə bilməmişik?

Həmin tacirin əhvalatını götürüb gürcü dilinə tərcümə etdim və rus sözlərinin yerinə hansı gürcü sözlərini işlətdim, onu qeyd etdim.

Bax, necə alındı.

Bizim bokaul (türk-moңol sözü, bu-kabul, Çar Rusiyasında polis bokaulu, kiçik inzibati vahidin-qəzanın və şəhər məhəlləsinin, kiçik şəhər və qəsəbə polis-inin rəisi - M.M.) parça dükənina daxil oldu və köynəkləri soruşdu.

- Hansı köynəkləri istəyirsiniz deyə tacir soruşdu, - parçadan, yoxsa ipəkdən?

- Mən zərif böyüməmişəm, çitdən də olsa mənə qəbuldur.

Nökər rəfdən bir dəstə köynəyi götürdü və piştaxtanın üstünə düzdü.

Bokaul müxtəlif rəngli dörd köynək seçdi: Süsən, lacivərd, mixəyi və yasəmən rəngli. Kağıza бүkdürdü və əşya ilə dolu xurcununa qoydu.

- Başqa bir şey buyurmursunuz ki? - daxıldar soruşdu, - yenicə dəbə minmiş yubkalıq şallarım var. Mahud, məxməri, daraya, balış üzü, qanaoz, müxtəlif parçalar...

- Yox, nəyi istəyirdimsə, başqa yerdən aldım, - deyə bokaul cavab verdi, - köynəklərə nə verməliyəm?

Tacir də hesabladı: Hərəsinə iki manat altı şaa, cəmisə doqquz manat bir abbası edir.

Bokaul cibinə əl atdı və pulu yox idi, evdə unutmuş olardı.

- Bağışlayın, nəğd üstümdə yox imiş və mənə borc olsun.

- Sizi kimi müştəri nisyə deyil, müftə istəsə, xətir edərəm, - deyə sövdəgər cavab verdi.

Bu ki, sırf gürcücedir, öz ürəyimdə dedim. Lakin vay sənin düşməninin halına, mənim ki, başıma gəldi. Xətt çəkilmiş sözləri gözdən keçirəndə tamamilə tatar, fars, ərəb, erməni və latın çıxdı!

Mənim gürcüləşdirdiyim hardan gürcü olub?

Sən demə, sırf gürcü də yoxumuzdur və nə də olmayıb!

Qoy, guya da ki, saflığın özünəməxsus sintaksı deyil, özünəməxsus sözlərin olduğunu düşünən bizim düşmən sevinsin”

(“Niş”, 1907-ci il, №14).

(davamı gələn sayda)

Gürcü dilindən tərcümə:
Mirzə MƏMMƏDOĞLU

AZƏRBAYCAN MİLLİ MƏTBUATI - 145

“Aləmi-islam bir qaranlıq içərisində qaldığı zaman Həsən Bəy Zərdabi əlinə bir məşəl alıb qaranlığı işıqlandıрмаğa çalışmışdır. O məşəl nə idi? Əvvəlinci mətbu kəlam idi.”

Əli Bəy Hüseynzadə

Neçə müddətdir ki, Həsən bəyi zar,
Hüsnü-tədbir ilə o fəxri-kibar,
Öz qədimi misalımızda haman,
Qəzetə çapını edib ünvan.
İzn hasil qılıbdır dövlətdən,
Biz gərək dəm vuraq səadətdən
Özünə gərçi yoxdur fəidəsi,
Leyk var, xəlqə feyzi-zaidəsi.

Seyid Əzim Şirvani

Azərbaycanın ictimai həyatında mühüm hadisə olan milli mətbuatın yaranması XIX əsrin ortalarına təsadüf edir. Şərqi dünyasında yeni siyasi, mədəni, elmi ünsiyyət vasitəsi olan mətbuatın yaranması bölgədə inkişaf edən ictimai-siyasi, iqtisadi, mədəni və ədəbi proseslər, maarifçilik hərəkatı, teatr, yeni üsulda açılan məktəblərin təşəkkül tapması Azərbaycanla bağlıdır.

Qafqaz bölgəsində ilk mətbuat orqanı Tiflisdə rus dilində nəşr olunan “Tifliski yedomosti” qəzeti idi. 1828-ci ildə nəşr olunan bu qəzetdə Azərbaycanla bağlı məqalələrə tez-tez yer verilirdi. Bu qəzetin bölgədə ilk olması ilə yanaşı, digər tərəfdən də, Qafqazda yaşayan gürcü, erməni və Azərbaycan türklərinin dillərində əlavə nüsxələrin nəşr edilməsi əlamətdar hadisə idi. 1829-cu ildə gürcü dilində, 1930-cu ildə erməni dilində və 1932-ci ildə Azərbaycan türkcəsində bu qəzetin əlavə nüsxələri nəşr edilmişdir. Azərbaycan türkcəsində çap edilmiş nüsxənin adı “Tiflis xəbəri” idi. Tarixi qaynaqlarda o dönmə Quba və Bakı kimi şəhər rəhbərlərinin Azərbaycan türkcəsində çıxan “Tiflis xəbəri” qəzetinin abunəçilərinin az olduğundan şikayətçi olduqları bilinməkdədir. “Tifliski yedomosti” və onun Azərbaycan türkcəsində nəşr edilən əlavə nüsxəsi “Tiflis xəbəri”nin redaktoru P.S.Sankovski olub. Sankovski 1832-ci ildə Tiflisə gəlmiş və çarlıq tərəfindən Qafqaz valiliyinə məsləhətçi olaraq təyin edilmişdir. Sankovski bir neçə xarici dil bildiyi üçün eyni zamanda Tiflisdə nəşrə başlayan qəzetin rəhbərliyinə gətirilmişdir. Lakin qısa zamandan sonra qəzetin varlığına son qoyulmuşdur.

Cənubi Qafqazda “Tiflis xəbəri” qəzetindən sonra Azərbaycan türkcəsində nəşr edilən ikinci mətbuat orqanı 1845-ci ildə yayımlanmış “Qafqazın bu tərəflərinin xəbərləri” adlı qəzet olmuşdur. Ancaq bu qəzet də müstəqil olmayıb, çar Rusiyasının öz qanun və istəklərini yerli Azərbaycan əhalisinə çatdırmaq məqsədiylə çap edilmişdir. Bundan dolayı elm dünyasında Cənubi Qafqazda Azərbaycan türkcəsində ilk milli mətbuatın başlanğıcı Azərbaycanın görkəmli ziyalılarından Həsən Bəy Zərdabinin 1875-ci ildə Bakı şəhərində nəşr etdirdiyi “Əkinçi” (1875-1877) qəzetinin çıxarıldığı tarix əsas götürülməkdədir. “Əkinçi” qəzetindən öncə yuxarıda adları çəkilən rusca qəzetlərin Azərbaycan türkcəsindəki əlavələri olan yayın orqanları Azərbaycan mətbuat tarixinin başlanğıcı sayıla bilməz

dedik. Ancaq bu yayın orqanları milli mətbuatın bünövrəsinin qoyulmasına əsas olmuşdur.

XIX əsrin ikinci yarısına gəldikdə, Azərbaycanda kapitalizmin inkişaf etdiyini müşahidə etmək mümkündür. Bu dövərdə Bakıda yeni sənaye sahələri yaranmış, Rusiyanın müxtəlif mərkəzlərində təhsil alan ziyalılar bölgəyə təsir göstərməyə başlamışdılar.

Azərbaycanın ilk milli kapitalistləri və ya burjuva adlandırılan sinfi milli mədəni hərəkatları dəstəkləyərək milliləşdirmə prosesinə töhfə vermişdirlər. Bu sərmayədarlar ticarət rəqabətində hüquqlarının ruslarla bərabər olmadığını görmüş, bununla bağlı mövcud durum onların milli şüurlarının inkişaf etməsinə təsir etmişdir. Çar Rusiyasının bütün əngəllərinə baxmayaraq bu şəxslərin sosial və mədəni sahələrə dəstək olma təşəbbüsləri artmışdır. İntellektual və burjuva sinfini meydana gətirməyə başlayan müsəlman əhalisi bu kimi milli maarifləndirmə işləri nəticəsində milli mətbuatın yaranmasına təsir göstərmişdir.

1870-ci ildə qədər Azərbaycanın bir sıra görkəmli ziyalıları Qafqazda milli mətbuat orqanı yaratmaq istəsə də çar Rusiyasının əngəlləmələriylə buna nail ola bilməmişlər. Ancaq hər millətin, hər xalqın tarixində elə şəxsiyyətlər ortaya çıxmışdır ki, ortaya qoyduqları işlərlə tarixə adlarını yazdırmışlar. Bu cür şəxsiyyətlər ölməzlik qazanaraq millətin qəlbində əbədi olaraq yaşamaqdadırlar. Belə ölməz şəxsiyyətlərdən biri də böyük təbiətşünas alim, maarifçi Həsən Bəy Zərdabidir. Zərdabinin 1875-ci ildə nəşr etdiyi “Əkinçi” qəzeti bütün çar Rusiyasında yaşayan müsəlman-türklər arasında ilk türkçə müstəqil yayın orqanı olmuşdur. “Əkinçi” qəzeti iki illik qısa ömürlü olmasına rəğmən Cənubi Qafqazda Azərbaycan türkcəsi ilə milli mətbuatın miladi başlanğıcı olmuş və özündən sonra nəşr ediləcək Azərbaycan türkcəsindəki yayın orqanlarına bünövrə olmuşdur. Toplam 56 nömrəsi nəşr edilən qəzetdə o dönmə Qafqazın bütün ictimai məsələlərinə bəzən birbaşa, bəzən də dolayı yollarla aydınlıq gətirilmişdir. “Əkinçi” milli mətbuat tariximizdə elə bir önəmli yerə sahibdir ki, qəzet bütün çar Rusiyasındakı müsəlman-türkləri qəflətdən oyandırmış, milli və mədəni hərəkatlarının başlanğıcına təkan vermişdir.

Cəfər MUSTAFALI

İstanbul Universitetinin doktorantı

PANDEMİYANIN ÖLKƏ İQTİSADİYYATINA TƏSİRLƏRİ

Hamımızın bildiyi kimi, yeni koronavirus (COVID-19) dünyada gözləniləndən daha sürətlə yayıldığı üçün Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı tərəfindən bu hal global pandemiya kimi dəyərləndirildi. Ekspertlərin fikrincə virusa qarşı vaksinin hazırlanması isə ən tez 2021-ci ilin əvvəllərində mümkün olacaqdır. Hətta bəzi analitiklərə görə, indiyə kimi belə oxşarı olmayan bu pandemiyanın mənfi təsirlərinin və tələfatının miqyası İkinci Dünya müharibəsinə bənzər olacağı istisna edilmir. Bütün bunlardan ən çox təsirlənən sahələrdən biri də, təbii ki, dünya iqtisadiyyatıdır.

2019-cu ilin iqtisadi böyümə göstəricilərində müsbət artımın olması ekspertləri Gürcüstanın 2020-ci ildə də bu tendensiyanı qoruyacağı qənaətinə gətirmişdir. Ancaq təəssüflər olsun ki, gözlənilmədən ortaya çıxan pandemiya nəinki təkə Gürcüstanı, eləcə də digər dünya ölkələrini 2020-ci il üçün ilkin iqtisadi artım proqnozlarını kəskin aşağı salmağa sövq etdi. Bu ilin ilk aylarında Beynəlxalq Valyuta Fondunun (IMF) açıqlamasında ölkələrin 2020-ci il üçün iqtisadi artım proqnozları elə də ürəkəçən olmadı. Belə ki, açıqlamada virus səbəbindən dünya iqtisadiyyatının ortalama olaraq 5-8% geriləyəcəyinin gözlənilmədi bildirilir. Siyahıda ən böyük geriləmə ABŞ (-8,0%), Kanada (-8,4%), Fransa (-12,5%), İtaliya və İspaniyada (hər ikisində -12,8%) olacağı qeyd edilmişdir. Virusun mənbəyi sayılan Çində isə əksinə olaraq 1,0% böyümə gözlənilir. Gürcüstan üçün isə bu göstərici -4,8% təşkil edir. 2020-ci il üçün bu, mənfi göstərici olsa da, 2021-ci ildə Gürcüstanda yenidən müsbət 4% artım gözlənilir.

Digər ölkələrlə müqayisədə isə, ölkəmizdəki hazırkı durum qənaətbəxşdir. Belə ki, “Galt & Taggart”-ın Gürcüstanla bağlı araşdırmasında pandemiya dövründə ölkədə elan edilən müvəqqəti fəvqəladə vəziyyət və sərt karantin rejiminin daha ağır nəticələrin qarşısını alması və ölkənin səhiyyə sisteminin yüksək hazırlıq səviyyəsi haqqında xüsusi qeydlər edilmişdir. Araşdırmada, həmçinin, belə davam edəcəyi təqdirdə, ölkə iqtisadiyyatının özünü gözləniləndən daha tez bərpa edəcəyi və qısa vaxt ərzində yenidən qapılarını xarici turistlərə açacağı haqqında da yazılmışdır. Bildiyimiz kimi, turizm ölkə üçün çox önəmlidir. Belə ki, 2019-cu ildə ölkəmizə rekord sayda - 9.3 milyon turist səfər etmişdir və ümumi olaraq keçən il üçün turizm gəlirlərinin 3 milyard dollardan çox olduğu açıqlanmışdır. Bu il isə turistlərin olmaması bu sahədə çalışan insanların gəlirlərinin azalmasına, iş yerlərini itirməsinə səbəb olacağı qəçılmazdır. Qeyd edək ki, ölkədə 159,000 insan turizm sahəsində çalışır.

Hazırda virusun nəzarətə alınması yolunda ciddi işlər görülsə də növbəti dalğaların olacağı da istisna edilmir. Virusun yoluxma halının çoxalmasını və növbəti yoluxma dalğalarının yaranma ehtimalını azaltmaq, iş yerlərini itirən vətəndaşların sosial təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə hökumət tərəfindən anti-böhran proqramı həyata keçirilir və bunun üçün ümumilikdə 1 milyard ləri vəsait ayrılmışdır.

Yuxarıda sadalanan mənfi təsirlərə, təhsil, inşaat, ticarət və maliyyə kimi sektorlarda ləngimələrə baxmayaraq post-pandemiya dövründə iqtisadi fəaliyyət baxımından müsbət dəyişikliklər də gözlənilir. Müsbət dəyişiklərin əsasən səhiyyə, elektron alış-veriş, kənd təsərrüfatı və yerli turizm kimi sahələrdə olacağı gözlənilir. Bu sahələrdə irəliləmələrin olması Gürcüstanın xarici idxaldan asılılığının azalmasına, istehlakçıların xarici məhsullarla müqayisədə bahalı olsa belə yerli məhsullara üstünlük verməsinə, yerli kənd təsərrüfatında istehsalatın artmasına, onlayn alış-verişlərin çoxalmasına, müalicə, müayinə və dincəlmək məqsədilə xaricə üz tutan vətəndaşların bunu etmək mümkün olmadığından yerli turizmin inkişafına öz tövhiələrini verməsinə səbəb olacaqdır.

Səlahəddin Piriyyəv

Tbilisi Dövlət Universitetinin İqtisadiyyat və Biznes fakültəsinin tələbəsi

31 İYUL
2020-ci il
№009 (113)

Yeni YOL

Qəzet 17 iyun 2015-ci il tarixindən nəşr olunur.

QHT-LƏR NƏRİMAN NƏRİMANOVUN ABİDƏSİ İLƏ BAĞLI BƏYANAT YAYIBLAR

Barışq və vətəndaş bərabərliyi məsələləri üzrə dövlət naziri aparatını abidə ətrafındakı siyasi gərginliyi azaltmağa çağırıblar.

Təşkilatlar qeyd ediblər ki, bölgədəki gərgin vəziyyətə baxmayaraq, bu günə qədər müvafiq dövlət qurumları baş verən proseslərə reaksiya vermir və məsələni tamamilə nəzərə almırlar.

QHT-lər hökuməti işçi qrup yaratmağa və abidə ilə bağlı məsələni dinc yolla həll etməyə çağırıblar.

Sənədi Gürcüstanın İnsan Haqlarının Tədrisi və Monitorinqi Mərkəzi (EMC), Gənc Hüquqşünaslar Assosiasiyası, Tolerantlıq və Müxtəliflik İnstitutu (TDI) və Sovet Keçmişinin Araşdırılması Laboratoriyası imzalayıb.

Qeyd edək ki, N.Nərimanovun heykəlinin bu ilin mayında əsaslı bərpaından sonra onun götürülməsi ilə bağlı tələblər intensiv xarakter alıb. Bu tələblə rayon mərkəzində aksiya keçirilib.

Mənbə: report.az

Gürcüstanda fəaliyyət göstərən ictimai təşkilatlar Azərbaycanın görkəmli ictimai-siyasi xadimi, yazıçı, publisist Nəriman Nərimanovun Mərneulidəki heykəli ətrafında baş verən proseslərlə bağlı bəyanat yayıblar.

QHT-lər son zamanlar abidə ilə bağlı gərginliyin artdığını bildiriblər.

Bəyanat müəllifləri Gürcüstan hökumətini,

GÜRCÜSTANDAN DIRİ MAL-QARANIN İXRACI REKORD SƏVİYYƏDƏ ARTIB

Statistika Xidmətinin məlumatına görə, 2020-ci ilin yanvar-iyun aylarında Gürcüstandan 618.9 ton diri qoyun və keçi ixrac edilib ki, bu da ümumi hesabda 2,231 milyon dollar edir. 2019-cu ilin analoji dövründə bu göstərici 162.4 ton olub, ixracdan gələn gəlir 534,4 min dollar təşkil edib. 2018-ci ilin 6 ayında isə Gürcüstandan ixrac edilən xırdabuynuzlu mal-qara 613,1 ton, gəlir isə 1,360 milyon dollar təşkil edib.

Məlumat əsasən, 2020-ci ilin yanvar-iyun aylarında xırdabuynuzlu mal-qara ən çox (ümumi ixracın 93%-i, 2.081 milyon dollar) Səudiyyə Ərəbistanına ixrac edilib. Qalan ixrac isə Qətərə həyata keçirilib.

Qeyd edək ki, ötən illərdə (2018-2019-cu illər) Səudiyyə Ərəbistanı ümumi ixracda az faiz təşkil edirdi və əsasən diri iribuynuzlu mal-qara Qətər, Küveyt və Azərbaycana aparılırdı.

Mənbə: bpn.ge

Koronavirus pandemiyasına baxmayaraq Gürcüstandan diri keçi və qoyunların ixracı rekord dərəcədə artıb və son 3 ildə ən yüksək həddə çatıb. 2020-ci ilin yanvar-iyun aylarında ölkədən 2,231 milyon dollar dəyərində xırdabuynuzlu mal-qara çıxarılıb. Bu, 2019-cu ilin analoji dövrü ilə müqayisədə 37%, 2018-ci illə müqayisədə isə 64% çoxdur.

BU İL GÜRCÜSTANDAN 7 XARİCİ VƏTƏNDAŞ QOVULUB

Gürcüstanın Daxili İşlər Nazirliyi miqrasiya ilə bağlı 2020-ci ilin 2-ci rübünə aid olan statistik göstəriciləri yayımlayıb.

Statistikaya əsasən, hesabat dövründə Gürcüstandan xarici vətəndaşın qovulması ilə bağlı 7 hal qeydə alınıb.

Belə ki, 3 nəfər İran vətəndaşı, 3 nəfər Türkiyə vətəndaşı və 1 nəfər Azərbaycan vətəndaşı Gürcüstandan çıxarılıb.

Ölkədən deportasiya olunanlardan 4-nün yaş həddi 26-40, 2-nin 41-65, 1-nin isə 1-18 arası olub.

Mənbə: bpn.ge

GÜRCÜSTAN XARİCDƏN KORONAVİRUS ƏLEYHİNƏ PEYVƏND ALMAĞA HAZIRLAŞIR

Gürcüstan koronavirus əleyhinə peyvəndin ölkəyə gətirilməsi ilə bağlı 2 xarici şirkətlə danışıqlar aparır. Bu barədə ölkənin Xəstəliklərə Nəzarət və İctimai Sağlamlıq Milli Mərkəzinin rəhbəri Amiran Qamkrelidze bildirib.

A.Qamkrelidzenin sözlərinə görə, peyvəndin sınaqları yekunlaşandan və effektivliyi təsdiqləndəndən sonra Gürcüstan bu preparatı alan ölkələrin arasında olacaq.

GÜRCÜSTANDA ƏN ÇOX YAYILMIŞ AZƏRBAYCAN SOYADLARI MƏLUM OLUB

Gürcüstanın Dövlət Xidmətlərinin İnkişafı Agentliyi ölkədə ən çox yayılan soyadların ilk onluğunun siyahısını tərtib edib. Siyahıya əsasən, Məmmədov soyadı 5-ci yeri tutub. Hazırda ölkədə bu soyadı 14 864 nəfər daşıyır.

Qadın soyadları arasında isə Məmmədova 2-ci yerdə qərarlaşıb. Gürcüstanda bu soyadlı 12 958 nəfər var.

Əliyev soyadı isə ölkədə geniş yayılan soyadların ilk 20-liyində yer alıb. Əliyev soyadını 9 060 kişi, Əliyeva soyadını isə 8 960 qadın daşıyır.

Təsisçi:

“Gürcüstan Gənclərinə Yardım və Maarifləndirmə Təşkilatı”

Redaktor:
Azər MUSAOĞLU
Yayım Direktoru:
Hacı BƏKİROĞLU
Qrafik dizayn:
Elsevər ƏHMƏDOV

ÜNVAN: Qardabani şəh., Kolxoz küç. 4
TEL: (+995) 555 96 18 68
599 54 12 92
EMAIL: yeni_yol@mail.ru

Redaksiyaya gələn əlyazmalar geri qaytarılmır və onlara rəy verilmir. Müəlliflə redaksiyanın mövqeyi müxtəlif ola bilər. Qəzet hələlik ictimai əsaslarla yayımlanır və pulsuz paylanır. Qəzetdə müxtəlif informasiya agentliklərinin xəbərlərindən də istifadə olunur.